

БЮЛЕТЕНЬ
Місцева та регіональна політика розвитку
в Україні

Період реалізації:
липень 2020 - жовтень 2020

Автори:
Єгор Киян, Юлія Проценко

Жовтень 2020

ПРО ПРОЕКТ

Поточний бюлетень був розроблений в рамках проекту **«Зміцнення демократичної стійкості ключових державних інституцій в Україні»**. Ініціатива здійснюється Міжнародним центром перспективних досліджень (МЦПД) у партнерстві з Інститутом економічних та соціальних реформ в Словаччині (INEKO) та фінансово підтримується за програмою Посольства США в Україні (U.S. Embassy in Ukraine). Проект спрямований на підвищення ефективності державної адміністрації, органів місцевого самоврядування та громадянського суспільства у сфері створення та нагляду за регіональною політикою. Він також спрямований на підвищення прозорості та незалежності ключових регуляторних та судових органів, а також на підвищення прозорості та фінансової стабільності місцевих органів влади і найбільших державних підприємств в Україні.

Публікація представляє оцінку політик місцевого та регіонального рівнів, запроваджених в липні-жовтні 2020 року. Загалом, до кінця проекту на щоквартальній основі буде зібрано та проранжовано більше 20 місцевих політик.

Головною метою ініціативи є підвищення якості регіонального та/або муніципального регулювання та законодавства шляхом публікації регулярної експертної оцінки соціально-економічних заходів, запропонованих або впроваджених органами місцевого самоврядування в Україні. Метою оцінки є опис та сприяння реформам, антикорупційним практикам, які також можуть бути застосовані й іншими адміністраціями. У той же час, критична оцінка непрозорих та неефективних заходів повинна відрадити представників місцевої та регіональної влади від їх реалізації.

Заходи, включені до цього бюлетеня, були визначені та проаналізовані за підтримки експертної ради, яка була відібрана Міжнародним центром перспективних досліджень на основі їхнього досвіду. Шістьом експертам з відповідними знаннями було запропоновано оцінити обрані місцеві заходи та політику, яка прийнята місцевими та регіональними органами влади.

В результаті, у цій публікації описано шість місцевих та регіональних заходів

Ми сподіваємося, що така практика може просувати гарні ідеї і надихати їх впровадження по всій території України.

РЕЗЮМЕ

Найбільш позитивно експерти оцінили ідею відновлення роботи аеропорту в Чернівцях, оскільки це дасть змогу залучити інвесторів до проєкту та поліпшити ділову активність в регіоні. Також це позитивно вплине на добробут населення через збільшення кількості робочих місць, залучення різних видів бізнесу та сприятиме туризму. Однак, оцінити реальний ефект від заходу поки що не можна, бо не надано плану розбудови аеропорту та кошторису витрат.

Другим заходом, який потенційно принесе економічний ефект для Закарпаття є новина про те, що всю закарпатську деревину продаватимуть через систему ProZorro-Sale. Це забезпечить прозорість реалізації офіційно визнаної деревини, проте проблеми з незаконною вирубкою лісів, до якої причетні чиновники це не вирішить.

На третьому місці по оцінках експертів, опинився захід щодо співфінансування Катеринопільського центру первинної медико-санітарної допомоги. Покращення умов в лікарнях та забезпечення їх необхідним обладнанням життєво важливо для міст та сіл по всій Україні. Проте, депутати захищаючи ідею покращення умов в лікарнях, не надають чіткого кошторису чи плану про те, на які саме роботи планується витратити 2,5 мільйона гривень. Це викликає недовіру громадян та непрозорість витрат місцевого бюджету.

Четверте місце за оцінками експертів отримав захід щодо підписання кредитної та грантової угоди Проєкту модернізації інфраструктури твердих побутових відходів між КП «Спецкомунтранс» та ЄБРР. Будівництво сміттєпереробних заводів наразі є дуже актуальним питанням в кожній області, зокрема, і для Хмельницького. Експерти визнають, що захід є позитивним, проте, місцеві органи влади неналежно ставляться до реалізації проєкту. Тому потрібно впроваджувати контроль за розвитком подій та виконанням плану.

Створення комунального некомерційного підприємства Маріупольської міської ради «Хокейний клуб «Маріуполь» експерти оцінили негативно. Розвиток спорту на місцевому рівні є важливим, проте, це новий для маріупольців вид спорту, будівництво та обслуговування якого буде коштувати місцевому бюджету кілька десятків мільйонів гривень.

Негативно експерти оцінили рішення одеської міської ради взяти кредит 500 мільйонів гривень під високу відсоткову ставку в рахунок погашення минулорічних кредитів та на поточні потреби міста. Таке рішення насторожує і вкотре підтверджує, що громадський контроль має бути невід'ємною частиною всіх важливих для громади рішень місцевих органів влади.

Склад експертної ради:

1. **Береза Альона** – регіональна координаторка проєктів, голова ГО «Жіночий Антикорупційний Рух».
2. **Блінов Олег** – аналітик НУО «Центр громадського моніторингу та досліджень».
3. **Католик Ярослав** – регіональний координатор проєктів.
4. **Кузько Юрій** – виконавчий директор НУО «Центр громадського моніторингу та досліджень».
5. **Топонен Юлія** – фасилітатор громад, БФ Карітас Маріуполь.
6. **Проценко Юлія** – економіст-аналітик, МЦПД.

МЕТОДОЛОГІЯ

Відбір заходів для оцінки

Заходи були визначені на основі:

- моніторингу ЗМІ.
- поради місцевих активістів та експертів.
- безпосереднього звернення до органів місцевого самоврядування.

МЦПД прийняв остаточний відбір заходів для оцінки. Акцент був зроблений на широко обговорюваних серед громадськості заходів, а також на заходи, які, на думку МЦПД, є рідкісними, інноваційними та/або важливими для економічного та соціального розвитку країни.

Критерії оцінки

Експерти оцінили всі відібрані заходи за двома індикаторами: якість (тобто сприйняття/ставлення) заходу, а також важливість/значимість заходу для суспільства та економіки на місцевому рівні.

Якість заходу [-3; +3]

Експерти оцінили вплив кожного з заходів і дали йому оцінку. Діапазон:

- 3 - абсолютне несхвалення заходу
- 2 - помірно несхвалення заходу
- 1 - незначне несхвалення заходу
- 0 - статус-кво
- +1 - незначне схвалення заходу
- +2 - помірно схвалення заходу
- +3 - абсолютне схвалення заходу

Важливість заходу для суспільства та економіки (%)

Експерти висловили думку, наскільки важливим і необхідним є захід для суспільства та економіки, для економічного та соціального розвитку на місцевому рівні. Ця категорія підкреслює важливість реформування даної системної особливості в місті чи регіоні. Чим вище оцінка, тим важливішим є захід.

Рейтинг заходу

Для отримання рейтингу заходу, середня оцінка якості заходу була помножена на коефіцієнт, що відображає середнє значення важливості/значення цього показника для місцевого суспільства та економіки. Таким чином, рейтинг оцінюваних заходів потрапляє у діапазон [-300; +300]. Відповідно до цих рейтингових значень, всі заходи проранжовані у таблиці. Рейтинг заходу вказує на його вплив на економічний і соціальний розвиток міста або регіону.

НАЙКРАЩІ ТА НАЙГІРШІ ЗАХОДИ

<i>Назва</i>	<i>Якість [-3; +3]</i>	<i>Важливість [0%; 100%]</i>	<i>Фінальна оцінка [-300; 300]</i>	<i>Місце</i>
Відновлення роботи аеропорту в Чернівцях	+2.6	74.2	192.8	I
Всю закарпатську деревину продаватимуть через систему ProZorro-Sale	2.5	75.8	189.6	II
Погодження співфінансування для Катеринопільського центру первинної медико-санітарної допомоги (Черкаська область)	1.8	73.3	128.3	III
Підписано кредитну та грантову угоду Проєкту модернізації інфраструктури твердих побутових відходів між КП «Спецкомунтранс» та ЄБРР (м. Хмельницький)	+1.3	80,0	96,0	IV
Про створення комунального некомерційного підприємства Маріупольської міської ради «Хокейний клуб «Маріуполь»	-2.3	11.7	-27.2	V
500 мільйонний кредит для Одеси	-2.2	36.7	-80.7	VI

I. Відновлення роботи аеропорту в Чернівцях¹

Зміст заходу:

На початку 2016 року Кабінет міністрів України ухвалив постанову “Про затвердження Державної цільової програми розвитку аеропортів на період до 2023 року”. Згідно з нею сімнадцять аеропортів у п'ятнадцяти обласних центрах (а також у Кривому Розі) повинні найближчими роками вдвічі збільшити загальний пасажиропотік (до рівня 24,3 млн пасажирів до 2023 року) та пропускну спроможність, привести рівень надання послуг у відповідність з міжнародними стандартами; до 35-40 хвилин зменшити час на наземне обслуговування кожного повітряного судна; залучити інвесторів, розвинути “неавіаційну діяльність” (до 40 відсотків загальних доходів аеропортів); збільшити кількість лоукостерів до 30 відсотків загального ринку авіаційних перевезень; створити не менш як 1000 додаткових робочих місць.

Міжнародний аеропорт «ЧЕРНІВЦІ» запрацював у 2016 році після тривалої перерви, на підприємстві були борги із зарплатні. Станом на 2020 рік в аеропорту не з'явилося жодного нового рейсу, летовище обслуговує лише один регулярний напрямок МАУ до Києва і один сезонний - до італійського Бергамо. За підсумками 2019 року Міжнародний аеропорт «Чернівці» ім. Л. Каденюка збільшив пасажиропотік лише на 5%, обслуживши сукупно 76,8 тисяч пасажирів.

На початку цього року на Урядовому порталі оприлюднили «Інвестиційний атлас України». Потенційним інвесторам запропоновано взяти аеропорт «Чернівці» ім. Л. Каденюка в концесію та вкласти у розвиток аеропорту 43-45 мільйонів доларів. Зокрема, потрібно побудувати новий пасажирський термінал та провести реконструкцію і розширення злітно-посадкової смуги. Це дозволить збільшити пасажиропотік до 400 осіб на годину, створить понад тисячу нових робочих місць. А загалом сприятиме підвищенню туристичного потенціалу регіону.

¹ Досліджував: Блінов Олег - аналітик НУО «Центр громадського моніторингу та досліджень».

Президент України Володимир Зеленський під час свого останнього візиту до Чернівецької області у жовтні 2020 року зазначив: «Аеропорт і дороги. Все інше зробить бізнес». Заступник керівника Офісу Президента Кирило Тимошенко зазначив, що наступного року планується відновити повноцінну роботу міжнародного аеропорту в Чернівцях. Але аеропорт це частина більш глобального інфраструктурного бізнесу, який здатен сприяти розвитку цілого регіону. При цьому, розвиватися він має за достатнім принципом. Наслідком занадто значних інвестицій в інфраструктуру стане підвищення вартості її обслуговування. У кінцевому результаті це знизить привабливість та рентабельність аеропорту в очах керівників авіакомпаній.

Прямий економічний вплив від відновлення роботи аеропорту - це створення нових робочих місць та підвищення економічної активності у авіаційній галузі, розвиток туристичного бізнесу (більше 52% міжнародних туристичних подорожей здійснюються саме повітряним транспортом). Завдяки мультиплікативному ефекту, що має місце в авіаційній галузі, кожні 100 робочих місць створені авіаційним транспортом генерують додатковий попит на 600 робочих місць в інших галузях. Непрямий економічний вплив полягає у створенні робочих місць та підвищення економічної активності у суміжних галузях, які забезпечать постачання товарів та послуг економічним суб'єктам авіаційної галузі. Наприклад, кейтерингові компанії, що постачають харчування та напої на борт літака, аудиторські та юридичні компанії у сфері повітряного права, постачальники авіаційного пального тощо.

Розвинена авіаційна галузь сприяє підвищенню інвестиційної привабливості країни і розширенню можливостей для діяльності на її території міжнародних компаній. Адже, рішення щодо інвестування та розміщення виробництва значною мірою впливає наявність зручних транспортних сполучень, у тому числі повітряних. Країни та регіони з високим рівнем розвитку авіаційної інфраструктури та мережі повітряних маршрутів є дуже привабливими як для розміщення нового бізнесу, так і для розвитку та розширення вже існуючих підприємств.

Примітки

Експерти вважають, що відновлення роботи аеропорту є важливою інвестицією у розвиток регіону та залученість трудових ресурсів. Проте, поки що мова йде лише про обіцянки влади. Для оцінки ефективності проєкту та його прозорості необхідно вивчити та проаналізувати план відновлення аеропорту, вартість необхідних інвестицій та окупність.

Оцінка: Якість [+2.6] Важливість [74.2%]

II. Всю закарпатську деревину продаватимуть через систему ProZorro-Sale²

Зміст заходу:

Голова Закарпатської ОДА Олексій Петров, керівник Закарпатського обласного управління лісового та мисливського господарства Ігор Коцур та директор державного підприємства «ProZorro. Продажі» Олексій Соболев підписали меморандум про співпрацю з метою створення прозорого, відкритого та доступного ринку необробленої деревини. Завдання останнього – перевести всі продажі необробленої деревини лісгоспами Закарпатської області у систему ProZorro.Sale.

Електронні аукціони в системі ProZorro.Sale вже принесли державі понад 29,5 млрд. грн. доходів у бюджети різних рівнів. А з 1 лютого 2020 року розпочався експериментальний проєкт щодо проведення електронних аукціонів з продажу необробленої деревини, який затверджений постановою Уряду від 4 грудня 2019 року № 1178. Зазначеною постановою затверджено «Порядок реалізації експериментального проєкту щодо проведення електронних аукціонів з продажу окремих партій необробленої деревини», яким передбачено, що продаж деревини відбуватиметься в електронній торговій системі ProZorro.Sale та на інших електронних аукціонах. Постановою передбачено, що частина деревини має виставлятися на електронній торговельній системі ProZorro.Sale (не менш як 25% щомісячних запланованих обсягів заготівлі необробленої деревини). При цьому лоти мають бути сформовані з деревини одного асортименту, в обсязі не менш як 150 кубометрів або за стартовою ціною лота не менш як 200 тис. гривень. Весь інший об'єм деревини лісокористувачі мають можливість виставляти на будь-яких інших е-майданчиках.

Натомість, підписаним меморандумом передбачено, що всі 100% необробленої деревини у Закарпатті реалізовуватимуться саме через електронну систему ProZorro.Sale. Це дозволить збільшити кількість та ціну продажів, зробити процес купівлі-продажу ще більш прозорим і повністю відійти від практики укладання прямих договорів.

² Досліджував: Кузько Юрій - виконавчий директор НУО «Центр громадського моніторингу та досліджень».

Вже зараз електронні аукціони в системі ProZorro.Sale дозволяють лісгоспам Закарпаття прозоро та ефективно реалізовувати необроблену деревину. Наприклад, Держане підприємство «Берегівський лісгосп» при початковій ціні продажу 335 268,80 грн. за результатом проведено аукціону уклало договір продажу на суму 430 000,00 грн., а участь в закупівлі взяли 5 учасників.

Примітки

Експерти вважають даний захід позитивним, оскільки це:

- дозволить потенційним покупцям необробленої деревини бути впевненими, що вся деревина реалізовуватиметься через державний електронний майданчик ProZorro.Sale;
- надасть рівні можливості всім гравцям на ринку;
- сприятиме зменшенню корупційних ризиків в даній галузі;
- закупки деревини будуть прозорими.

Дану ініціативу необхідно поширювати по всій території України.

Однак, мова йде лише про офіційно заготовлену деревину. Проте часто ЗМІ публікують новини про незаконну вирубку лісів, до якої причетні чиновники. Якби підписаний Меморандум передбачав дієві заходи щодо боротьби з незаконною вирубкою лісу важливість заходу можна було б оцінити вище.

Оцінка: Якість [+2.5] Важливість [75.8%]

III. Погодження співфінансування для Катеринопільського центру первинної медико-санітарної допомоги³

Зміст заходу:

У 2020 році на ремонт закладів сільської медицини в Черкаській області виділили майже 150 мільйонів гривень з державного бюджету. З них, за рішенням Черкаської обласної ради, близько два з половиною мільйони гривень виділили на капітальний ремонт Катеринопільського центру первинної медико-санітарної допомоги. Про це повідомив присутнім помічник-консультант народного депутата України Андрія Стріхарського Микола Ткаченко на сесії Катеринопільської районної ради. Дана субвенція передбачає співфінансування проектів з місцевих бюджетів у розмірі 10%. Тому, Микола Ткаченко вніс пропозицію виділити з районного бюджету 250 тис. грн. для співфінансування даного проєкту аргументуючи це тим, що в серпні відбудеться атестація первинної галузі медицини і ремонт додасть балів. Депутати не підтримали цю пропозицію.

Представники райдержадміністрації повідомили: «Цей проєкт готували 2019 року, було передбачено два з половиною мільйони, але в 2019 році була інша ситуація із співфінансуванням. На сьогоднішній день у нас недовиконання бюджету 338 тисяч».

Після дискусії районна рада пішла на компроміс подавши на область три прохання щодо виділення коштів для Катеринопільського центру первинної медико-санітарної допомоги. Перше – на виконання ремонтних робіт (заміну вікон і дверей сумою мільйон гривень), друге – на придбання двох автомобілів (мільйон гривень), третє – на купівлю комплектів телемедицини (330 тисяч гривень). В цьому випадку для співфінансування з районного бюджету необхідно 130 тис. грн., бо на придбання автомобілів співфінансування не вимагають.

Депутати підтримали цю пропозицію, яка на сьогодні знаходиться на розгляді в обласній державній адміністрації. Питання залишається відкритим, ніяких додаткових відомостей районна рада не публікує.

³ Досліджувала: Проценко Юлія – економіст-аналітик, МЦПД.

Фінансування лікарень проводиться в рамках Закону України «Про підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості», який передбачає забезпечення рівного доступу жителів сільської місцевості до якісних медичних послуг. До впровадження Закону мають бути залучені органи державної влади, місцевого самоврядування, громадські об'єднання, наукові організації, різноманітні неурядові структури. Проте інформація про заплановані ремонтні роботи та кошторис цих робіт не публікується. Це не дає можливості громаді долучитися до проєкту та співставити погоджену суму фінансування та співфінансування з об'ємом робіт, які планується виконати.

Примітки

Експерти підтримують пропозицію із залучення державної субвенції на фінансування лікарні, оскільки велика кількість лікарень в регіонах потребують значних інвестицій для реконструкції та закупівлі сучасного обладнання. Цього року це питання особливо актуальне, адже від якості наданих медичних послуг залежить якість здоров'я населення. Позитивним є те, що депутати районної ради не погоджуються одногосно на пропозицію своїх колег, а приймають важливі для громади рішення враховуючи ситуацію з бюджетом.

З іншого боку, мова йде про виділення коштів на побудову пандуса, який був уже зроблений та заміну вікон, дверей. Для того, щоб оцінити доцільність такої інвестиції, місцеві органи влади повинні публікувати на своєму сайті кошторис витрат. Проте відсутність інформації про стан лікарні та плану щодо реконструкції об'єкту не дає можливості оцінити правильність рішення депутатів.

Оцінка: Якість [+1.8] Важливість [73.3%]

IV. Підписано кредитну та грантову угоду Проєкту модернізації інфраструктури твердих побутових відходів між КП «Спецкомунтранс» та ЄБРР⁴

Зміст заходу:

Між хмельницьким комунальним підприємством «Спецкомунтранс», Європейським банком реконструкції та розвитку та Інвестиційною платформою сусідства Європейського Союзу 7 жовтня 2020 року в онлайн форматі підписано кредитну та грантову угоди «Проєкту модернізації інфраструктури твердих побутових відходів». Цьому передувала подія, що відбулася 2 вересня 2020 року - у Лондоні відбулося засідання Ради Директорів Європейського банку реконструкції та розвитку, на якому було ухвалено рішення про надання цього кредиту.

Реалізація проєкту триватиме три роки, загальна вартість реалізації складає 36,5 мільйонів євро. Окрім кредитних коштів від Європейського банку реконструкції та розвитку у розмірі 28,5 мільйонів євро, місто отримає грантові кошти у розмірі 5 мільйонів євро. Співфінансування з міського бюджету складатиме 3 мільйони євро.

Сам кредит від ЄБРР не передбачає отримання фактичних коштів, а передбачає лише оплату робіт і товарів, які буде закупляти хмельницьке комунальне підприємство після проведених тендерних процедур.

Якщо говорити не про фінансову частину, а про сутнісну, то проєкт включає два етапи. На першому передбачено задоволення термінових потреб міста в інвестиціях для реконструкції наявного полігону, будівництва поруч нової карти інженерного санітарного полігону за стандартами ЄС і придбання для нього нового обладнання, а також поліпшення систем збору і транспортування твердих побутових відходів (ТПВ) із співфінансуванням з бюджету міста. Другий етап включатиме в себе будівництво нового сміттєпереробного заводу для неорганічних відходів та відокремленої станції компостування для відсортованих органічних відходів. Така підтримка вторинної переробки і створення сучасної інфраструктури управління ТПВ (сортування і компостна переробка) мають привести до зменшення кількості відходів, які в кінцевому підсумку потраплятимуть на полігон.

⁴ Досліджувала: Береза Альона - регіональна координаторка проєктів, голова ГО «Жіночий Антикорупційний Рух».

В офісі проекту «Розумне довкілля. Хмельницький» та в комунальному підприємстві «Спецкомунтранс» зазначають, що це один із перших подібних проєктів в Україні. Це проєкт, який допоможе вирішити проблему хмельницького сміттєзвалища, яке давно знаходиться у катастрофічному стані та не мало б експлуатуватись.

І все б нічого, якби хмельничани з 2017 року від керівництва міста не чули про будівництво сміттєпереробного заводу до 2020 року. Сьогодні на дворі 2020 рік, а наразі чути лише те, що перші роботи планують розпочати лише у 2021 році. Мова йде про закупівлю станції очищення фільтрату, яка буде передбачати систему очищення - зворотний осмос. Лише далі в планах розпочати проєктування самого заводу.

Варто також нагадати про цікаву історію, яка розвернулася навколо придбання земельної ділянки для будівництва сміттєпереробного заводу. По-перше, це землі сільськогосподарського призначення та поблизу них живуть люди. Звичайно сучасні європейські сміттєпереробні заводи будують навіть в центрі міст, але тут важливо який спосіб переробки сміття буде обрано. З того, що відомо із задумів міської влади – у нас не планується мега сучаний сміттєпереробний завод із переробки без залишку відходів. По-друге, ця земельна ділянка була придбана не за ринковою ціною, а з націнкою приблизно 3 мільйони гривень. Перед цим вона була переоформлена між людьми та юридичними особами з оточення депутатів, що входять до комісії з питань містобудування та земельних відносин Хмельницької міськради, яка й в робочому порядку розглядає подібні питання.

Загалом для міста Хмельницького – це позитивна подія, адже з хмельницьким сміттєзвалищем ще десятки років тому потрібно було щось робити і на це потрібні значні кошти. Однак тривогу викликає, що кредит має пільговий період у три роки і місто буде змушене тіло кредиту та відсотки за ним повертати з коштів місцевого бюджету. Також тривогу викликають вже наявні не зовсім позитивні випадки, коли місто втрачає бюджетні кошти, до прикладу, у ситуації із придбанням земельної ділянки під будівництво сміттєпереробного заводу. Однак, сподіваємося, що подібних речей не відбуватиметься у майбутньому, а комунальне підприємство відповідально відноситиметься до реалізації цього проєкту.

Примітки

Експерти підтримують важливість модернізації інфраструктури з утилізації/переробки твердих побутових відходів, адже накопичення сміття призводить до несприятливих екологічних наслідків та погіршення здоров'я населення. Проте насторожує неналежне ставлення органів місцевої влади до реалізації проєкту. Адже, вартість кредиту, незалежно від того на які цілі його буде витрачено, громада має погасити за рахунок сплачених податків. Тому, необхідно встановлювати громадський контроль за плануванням будівництва заводу та цільовим використанням коштів.

Оцінка: Якість [+1.3] Важливість [80.0%]

V. Про створення комунального некомерційного підприємства Маріупольської міської ради «Хокейний клуб «Маріуполь»⁵

Зміст заходу:

28 серпня 2020 року на сесії Маріупольської міської ради було прийняте рішення про створення комунального некомерційного підприємства «Хокейний клуб «Маріуполь».

На початку проекту анонсували будівництво критого катка на 220 глядацьких місць загальною вартістю 20 мільйонів гривень, потім бюджет збільшили до 94 мільйонів гривень.

Фінансування розділили на два самостійних напрямки - будівництво катка та, безпосередньо, хокейного клубу. Озвучена на офіційному рівні сума витрат складає 94 мільйони гривень. 60 мільйонів були надані колишнім віце-прем'єром країни Борисом Колесніковим (нині він є президентом ХК «Донбас» і одним з небагатьох людей в Україні, які фінансують хокей), решта - виділено з міського бюджету. Рішення не проходили громадське обговорювання і питання не піднімалося на комісіях.

Борис Колесніков назвав МХК Маріуполь «муніципальним клубом зі значною часткою приватних інвесторів», і спростував інформацію про те, що він буде частково формувати бюджет команди з власного фонду чи з бізнес-активів. Проте інформація про обсяг фінансування приватними інвесторами не афішується. У статуті клубу вказано, що зарплати гравців та тренерів, оренда житла для них, будуть фінансуватися, в тому числі, за рахунок бюджетних коштів.

Відповідно до оновленого документу на сайті міської ради «Напрями діяльності та заходи міської цільової програми «Маріуполь спортивний на 2018-2022 роки», фінансування з міського бюджету діяльності команд за 2020-2022 роки було збільшено на 41 мільйон гривень порівняно з оприлюдненим документом до будівництва МХК «Маріуполь».

⁵ Досліджувала: Топонен Юлія - фасилітатор громад, БФ Карітас Маріуполь.

Наразі відомо імена 17 хокеїстів, з якими МХК «Маріуполь» уклав угоди на чемпіонат Української хокейної ліги. Проте, в жодній офіційній публікації про склад команди МХК «Маріуполь» не вказується походження хокеїстів, які гратимуть в муніципальному клубі з бюджетним фінансуванням, розташованому в місті за кілька десятків кілометрів від лінії розмежування.

Примітки

Розвиток спорту – це хороша ідея, проте хокей в Маріуполі не є пріоритетним видом спорту. Підтримка з боку міста може бути надана у вигляді звільненні клубу від сплати оренди та інших обов'язкових платежів. Проте, місто не повинно брати на себе обов'язки з фінансування членів спортивного клубу (тим більше іноземців з Російської Федерації). Крім того, необхідно проконтролювати, доступність льодового катка не лише для членів хокейної команди, а й для інших спортсменів.

Створення хокейного клубу - дороге задоволення для жителів Маріуполя. Експерти вважають за краще направити ці кошти в ті сфери життя міста, які будуть мати соціальний або економічний ефект.

Оцінка: Якість [-2.3] Важливість [11.7%]

VI. Одеська область: 500 мільйонний кредит для Одеси⁶

Зміст заходу:

22 липня депутати Одеської міської ради прийняли рішення № 6216-VII про запозичення до міського бюджету коштів від Альфа-Банку в сумі 500 мільйонів гривень на три роки без застави і під 11% річних, з можливістю перегляду кожні 6 місяців у разі зміни облікової ставки Національного банку України.

Як пояснили в мерії, кредитні кошти знадобились місту у зв'язку з невиконанням дохідної частини бюджету. Так, за підсумками восьми місяців 2020 року у зв'язку з пандемією COVID-19 та економічним спадом одеський бюджет недоотримав майже 544 мільйони гривень, а за підсумками року очікується недоотримання 986 мільйона гривень (зокрема, податку на прибуток – 670 млн, єдиного податку – 196 млн та податку на землю – 84 млн грн.). Через це місту бракує коштів на виконання усього обсягу запланованих робіт.

Але укласти угоду не вдалось. Альфа-Банк відмовився надавати цю суму за фіксованою відсотковою ставкою. На умовах мерії банк був готовий надати лише 200 мільйонів гривень і лише з терміном повернення до 1 лютого 2021 року. Однак, за словами віце-мера, директора муніципального департаменту фінансів Світлани Бедреги, місто фізично не могло так швидко повернути ці кошти, тому від цієї пропозиції відмовились.

Тоді міська влада терміново почала перемовини з державним Ощадбанком. І хоча Мінфін ще не погодив новий кредит, 16 вересня на пленарному засіданні сесії депутати все ж прийняли рішення про запозичення в Ощадбанку 500 мільйонів гривень на три роки. В укладеному договорі визначена плаваюча ставка: облікова НБУ (на момент прийняття рішення – 6%) + 5% від банку, однак загалом не вище 25%.

Мерія планує спрямувати кредитні кошти на заміну ліфтів, реконструкцію декількох знакових для Одеси вулиць та доріг, капітальний ремонт зовнішнього освітлення й т. ін.

⁶ Досліджував: Католик Ярослав - регіональний координатор проектів.

Варто зазначити, що це не перший кредит, який бере Одеська міська рада. Наразі місто розплачується з Укргазбанком, у якого взяло два кредити по мільярду гривень, та Ощадбанком (ще мільярд гривень). Муніципалітет позичав гроші під досить великі відсотки – від 17,5 до 22,5% річних, а пік виплат по них припаде на наступні два роки. Станом на 1 липня 2020 року, за перший мільярдний кредит місто повернуло Укргазбанку 551 мільйон гривень тіла кредиту і більше 281 мільйонів відсотків по ньому. За ці кошти здійснювались роботи з модернізації та заміни ліфтів, ремонту тепломереж, ремонту й будівництву закладів освіти, медичних закладів, реставрації фасадів деяких історичних будівель. Водночас, ці роботи не вирішували якусь системну чи життєво важливу міську проблему, не мали на меті забезпечити економію чи генерацію додаткового прибутку.

Окрім надання згоди на отримання кредиту на тому ж пленарному засіданні сесії депутати розглядали й питання щодо відсотків по першому мільярдному кредиту. У зв'язку з тим, що Нацбанк в цьому році знизив облікову ставку більше, ніж у два рази (до 6%), одеська мерія звернулася до Укргазбанку з проханням знизити плату по першому мільярдному кредиту, який взяла у 2017 році. Коли банк погодився, депутати без жодної дискусії проголосували за зниження тарифної ставки з 17,5% до 16,5% річних.

По двом іншим кредитам мерія цього року також вже знижувала відсоткову ставку. За кредитом, яке місто взяло у грудні 2018 року в Укргазбанку під 22,5% річних, відсоткову ставку знизили до 17,9%, а по третьому мільярдному кредиту, який міськрада взяла влітку 2019 року вже в Ощадбанку під 19,5% – знизили до 16%.

Слід зазначити, що ідея спрямування коштів нового кредиту для вирішення поточних проблем міста не викликала одностайної підтримки депутатського корпусу. Зокрема, депутатам пропонувалось витратити новий кредит на погашення старих, адже відсоткова ставка по ньому істотно менша за попередні. Втім депутати не підтримали цю ініціативу.

Варто враховувати, що строк каденції Одеської міської ради VII скликання добігає кінця – 25 жовтня відбудуться місцеві вибори, за результатами яких міська влада буде оновлена. Отже, фактично, депутати нинішнього скликання міської ради перед виборами свідомо брали кредит, за який будуть розраховуватись їхні колеги наступного скликання.

Але надавши згоду на отримання нового кредиту мерія не змогла затвердити фінансову конституцію міста на наступний рік, яка враховувала б ці 500 мільйонів кредитних коштів – Міністерство фінансів України заборонило виконкому затверджувати бюджет міста на наступний рік, наполягаючи на тому, що це має зробити новий склад виконавчого комітету, сформований вже після виборів. Таким чином, тепер із цим питанням доведеться розбиратись депутатам нового скликання Одеської міської ради.

Примітки

Експерти погоджуються, що кредит сам по собі не є поганою ідеєю для фінансування розвитку міста. Проте перед тим, як брати дорогі кредити, необхідно проаналізувати кредитний ринок. Так, ЄБРР надає позики під конкретні інфраструктурні проєкти під невеликий відсоток за користування коштами. Проте, банк контролює їх цільове використання. В даному випадку, складається враження, що в чиновників немає чіткого бачення як будуть використані кредитні кошти. Обґрунтування необхідності отримання кредиту на поточні потреби є сумнівним, зважаючи на попередні кредити, заборгованість за якими ще не погашена.

Оцінка: Якість [-2.2] Важливість [36.7%]